

СТРАХОВІ КОМПАНІЇ

— спеціалізовані фінансові організації, що мають право (ліцензію) надавати послуги зі *страхування*. Викремлюють С. к., що займаються ризиковими видами страхування, і С. к. зі страхування життя. Їхня діяльність, зазвичай, врегульована спеціальним нормативно-правовим актом національного законодавства, в Україні — Законом «Про страхування» (2021). С. к. відіграють важливу роль в економічних та цивільних відносинах. Вони акумулюють страхові внески від фізичних та юридичних осіб, формують *страхові фонди* й здійснюють виплати у разі настання страхового випадку. Це дозволяє забезпечити фінансову стійкість учасників ринку, мінімізувати наслідки ризиків і сприяти стабільному функціонуванню економіки. 2021 на С. к. припадало до 10 % світового обсягу фінансових активів. Хоча історія страхування бере свій початок з античних часів, а спеціалізовані гільдії, що виконували обов'язки страхового характеру, існували у Середньовіччі, перші підтверджені згадки про С. к. відносять до 17—18 ст. Так, 1688 у Лондоні засновано компанію «Lloyd's», яку вважають одним із перших сучасних страхових інститутів. У 19 ст., із розвитком капіталізму та індустріалізації, С. к. набули масового характеру в більшості країн світу. В Україні сучасна система ринкового страхування почала формуватися у 1990-х рр. Першими стали невеликі приватні компанії, що працювали в умовах обмеженого розвитку регуляторної бази. 1991—93 діяло близько 800 С. к. Характерна особливість цього періоду — велика частка кептивних компаній, створених промислово-фінансовими групами для перерозподілу коштів і зменшення вартості страхування. Поступово система регулювання удосконалювалася, а вимоги до страхових компаній ставали жорсткішими. Це призвело до скорочення кількості С. к. із діючою ліцензією. Законодавчою

основою їхнього функціонування став Закон України «Про страхування» (1996), який неодноразово оновлювали та доповнювали. На етапі економічного піднесення у 1999—2008 кількість С. к., що займалися ризиковими видами страхування, зросла з 300 до 400, а страхуванням життя — з 20-ти до 70-ти. Від 2021 в Україні діє новий Закон «Про страхування», і триває поетапна імплементація положень Директиви ЄС Solvency II, що регламентує питання платоспроможності С. к. у країнах ЄС. Станом на 2025 в Україні працюють 65 С. к., що займаються ризиковими видами страхування, і 10 С. к. зі страхування життя. Структура страхового ринку характеризується високою концентрацією: 20 найбільших компаній формують понад 70 % ринку страхових премій (серед них — «ТАС», «УГС», «ПЗУ Україна», «АХА Страхування»). Поточні виклики страхового ринку України пов'язані з війною, низьким рівнем довіри до фінансових установ, недостатнім рівнем капіталізації, а також складними умовами реформи регулювання згідно з європейськими стандартами. Водночас наявність попиту, макроекономічна потреба в управлінні ризиками та розвиток цифрових каналів продажу створюють певні передумови для розвитку галузі.

Рекомендована література

1. R. Pearson. Introduction: Towards an international history of insurance // The development of international insurance. London, 2015;
2. Супрун Н., Петрішина Т. Проблеми впровадження системи Solvency II у діяльність українських страхових компаній // Наук. вісн. Ужгород. ун-ту. Сер. Міжнар. екон. відносини та світ. госп-во. 2018. № 22.

Є. О. Бублик

Бібліографічний опис:

Страхові компанії / Є. О. Бублик // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-890708>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).